

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1937 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tilllägg till 9 § avlöningsreglementet den 11 maj 1928 (nr 128) för fast anställt manskap vid försvarsväsendet.

(1:a avd.)

Uti en den 5 februari 1937 dagtecknad proposition (nr 81) har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen godkänna ett vid berörda statsrådsprotokoll fogat förslag till kungörelse angående tilllägg till 9 § avlöningsreglementet den 11 maj 1928 (nr 128) för fast anställt manskap vid försvarsväsendet.

I 25 § 2 mom. avlöningsreglementet den 20 maj 1927 (nr 170) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgas, att beställningshavare, som har sin förläggningsort (ordinarie tjänstgöringsort) inom fästning, må vid tjänsteutövning å förläggningssorten (ordinarie tjänstgöringsorten) under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas, kunna komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t angivna grunder, dock icke i något fall till högre belopp än den för beställningshavaren enligt rese-reglementet bestämda traktamentsersättning. På grundval av berörda stadgande hava i 8 kap. 3 § 3 mom. kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 260) med vissa tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena införts bestämmelser om tjänstgöringstraktamente från och med fjärde tjänstgöringsdagen åt officerare och underofficerare, som hava sin förläggningssort (ordinarie tjänstgöringsort) inom fästning, vid tjänsteutövning å förläggningssorten (ordinarie tjänstgöringsorten) under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas (s. k. forttraktamente).

I avlöningsreglementet den 11 maj 1928 (nr 128) för fast anställt manskap vid försvarsväsendet saknas motsvarighet till den nyssberörda i 25 § 2 mom. officersavlöningsreglementet upptagna bestämmelsen, varav följer, att icke heller det nämnda stadgandet i tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena om s. k. forttraktamente åt officerare och underofficerare äger någon motsvarighet i fråga om manskap.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 juli 1935 har *chefen för Bodens artilleriregemente* hemställt om vidtagande av sådana åtgärder, att gift furir vid regementet, vilken med regementschefens tillstånd bodde utom kasern och

åtnjöte kontant portionsersättning samt hade eget hushåll, erhöle kommanderingstillägg med 1 krona om dagen att utgå från och med fjärde tjänstgöringsdagen vid tjänsteutövning å förläggningssorten under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas. Till stöd för framställningen har regementschefen anfört, bland annat, följande: Vid regementet förekomme under varje utbildningsår numera regelbundet förläggning av trupp i fästningens fort. I första hand vore detta fallet under regementsövningarna, då normalt fem fort vore bemannade, vilket innebure att huvuddelen av manskapspersonalen, inklusive furirer, vid fem av regementets sex kompanier fullgjorde dylik tjänstgöring. I andra hand bemannades under vintern ett fort, under försommaren ett fort samt under tidsperioden närmast före regementsövningarna två fort. Samtliga dessa kommanderingsperioder omfattade i stort sett tre veckor à en månad för varje förläggningsperiod. Bland den till fort förlagda manskapspersonalen inginge så gott som ständigt gifta furirer, vilket på grund av det stora antalet dylika icke kunde undvikas. Gift furir erhöle under sin ordinarie tjänstgöring regelbundet kontant portionsersättning samt tillstånd att bo utom kasern. Officerare och underofficerare erhöle jämlikt tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena från och med fjärde tjänstgöringsdagen ersättning för de merkostnader, som förorsakades genom förläggningen till fort, i form av s. k. forttraktamente. Regementschefen ansåge emellertid, att fortkommenderingarna vore i lika hög grad betungande för gifta furirer, varför alla skäl talade för att dessa furirer bereddades understöd i principiell överensstämmelse med vad forttraktamentet innebure för officerare och underofficerare. I sådant avseende kunde lämpligen gifta furirer tilldelas kommanderingstillägg à en krona per dag att utgå efter samma grunder, som i de nämnda tilläggsbestämmelserna angivits i fråga om forttraktamente till officerare och underofficerare.

Kommandanten i Bodens fästning har i yttrande den 9 juli 1935 förklarat sig tillstyrka regementschefens berörda framställning.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava i yttrande i ärendet den 3 januari 1936 anfört, bland annat, att på grund av den nuvarande lydelsen av manskapsavlöningsreglementet möjlighet saknades att bereda manskap den förmån, som med föreliggande framställning avsåges. Härför krävdes nämligen en sådan ändring av samma reglemente, att däri infördes en bestämmelse, motsvarande den i 25 § 2 mom. officersavlöningsreglementet intagna.

Beträffande frågan om en sådan ändring kunde anses påkallad, hava intendents- och civila departementen, som gemensamt handlagt ärendet, framhållit, att, även om de synpunkter, som föranlett medgivande av kommanderingstillägg i hittills stadgad omfattning, icke torde med fullt samma styrka kunna göras gällande ifråga om gifta furirers tjänstgöring å egen förläggningssort under så jämförelsevis begränsade tidsperioder, varom, enligt vad handlingarna utvisade, här vore fråga, skäl dock syntes tala för att möjlighet hölles öppen att kunna medgiva kommanderingstillägg även vid sådan tjänstgöring. Det torde nämligen för den gifta personalen vara ekonomiskt för-

delaktigare att uppbära kontant portionsersättning och kunna intaga sina måltider i hemmet, än att vid bortovaro därifrån komma i åtnjutande av förplägnad in natura. Ett vidtagande av åtgärder för möjliggörande av särskild ersättning åt manskap under tjänstgöring i fort å egen förläggningssort borde enligt departementens mening ske endast under förutsättning, att samtidigt till prövning upptoges frågan om sådan reglering av bestämmelserna rörande kommenderingstillägg, att dylik förmån finge komma manskapet till godo jämväl under annan tjänstgöring av den art, som avsåges i 8 kap. 3 § tilläggsbestämmelserna till officersavlöningsreglementet.

Slutligen har *försvarsväsendets lönenämnd* den 3 mars 1936 avgivit utlåtande i ärendet och därvid framhållit, att, såsom arméförvaltningens intendants- och civila departement i sitt yttrande anför, bestämmelser i angivet syfte icke kunde av Kungl. Maj:t utfärdas utan att sådan ändring skedde i manskapsavlöningsreglementet, att däri infördes en bestämmelse, motsvarande den i 25 § 2 mom. officersavlöningsreglementet intagna. Lönenämnden har vidare erinrat om att förslag om införande av dylik bestämmelse i manskapsavlöningsreglementet tidigare varit före men fått förfalla på den grund att manskapet under sådan tjänstgöring, som här avsåges, städse bereddes inkvartering och beklädnad genom kronans försorg och alltså icke syntes hava att vidkännas särskilda kostnader på samma sätt som officerare och underofficerare. Med hänsyn till vad i den förevarande framställningen anförts ansåge lönenämnden, att skäl numera föreläge för att särskild ersättning vid sådan tjänstgöring, som i framställningen avsåges, finge utgå till gift underbefäl. Lönenämnden tillstyrkte därför, att proposition avlättes till riksdagen med förslag till införande under 9 § manskapsavlöningsreglementet av en bestämmelse i sådan riktning.

Departementschefen har för egen del anför, följande.

Den skillnad, som i förevarande hänseende är till finnandes mellan officerare och underofficerare, å ena sidan, samt manskap, å den andra, nämligen att särskilt traktamente vid tjänstgöring i fort inom förläggningssorten, s. k. forttraktamente, kan utgå till de förra kategorierna men icke till den sistnämnda, grundar sig såsom av det anförda framgår därpå, att manskapet, som vid fortförläggning liksom eljest erhåller inkvartering och förplägnad genom kronans försorg, i motsats till officerare och underofficerare icke ansetts hava att vid dylik förläggning vidkännas några särskilda kostnader. Denna åtskillnad lär väl alltså vara befogad i fråga om beställningshavare av manskapet, som äro ogifta och sålunda regelmässigt bo och intaga sina måltider i kasern; för dessa behöver uppenbarligen fortförläggningen icke medföra några särskilda utgifter. Annorlunda ställer sig emellertid förhållandet i fråga om manskap, som ingått äktenskap, vilket bland det äldre underbefälet numera ofta är fallet. Gift underbefäl bor i allmänhet utom kasern och erhåller därvid visst hyresbidrag samt äger dessutom i stället för naturportion uppbära kontant portionsersättning. För en sådan beställningshavare lär en kommendering i fort, varunder det vanliga kvarteret icke kan bibehållas, medföra merkostnader av samma slag som de, vilka utgjort motivet för att bevilja forttraktamente åt officerare och underofficerare.

Av det anförda synes mig framgå, att införandet av möjlighet för gift

underbefäl att i likhet med officerare och underofficerare under fortjänstgöring erhålla särskild gottgörelse måste sägas stå i överensstämmelse med billighet och rättvisa. En förutsättning för utfärdande av bestämmelser i sådan riktning är emellertid, att i manskapsavlöningsreglementet infördes ett stadgande av liknande innebörd som det i 25 § 2 mom. officersavlöningsreglementet intagna. Jag finner mig därför böra förorda, att till 9 § manskapsavlöningsreglementet fogas ett nytt moment av den innebörd som nyss sagts. Förslag härom läser böra underställas riksdagen för godkännande.

Under förutsättning av riksdagens godkännande av förslaget läser jag sedermera få återkomma till frågan om de närmare bestämmelser i fråga om fortraktamente åt gift underbefäl, som på grund därav må finnas lämpligt utfärda. Redan nu vill jag emellertid förutskicka, att det enligt min mening icke synes vara oundgängligen nödvändigt att, på sätt arméförvaltningens intendents- och civila departement i sitt yttrande i ärendet gjort gällande, förknippa utfärdandet av dylika bestämmelser med en utvidgning av de nuvarande bestämmelserna angående kommenderingstillägg åt manskap vid tjänstgöring utom förlägningsorten. Under sådana förhållanden läser den av åtgärden i fråga följande belastningen av övningsanslagen kunna inskränka sig till relativt obetydliga belopp.

Utskottet.

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget om visst tillägg till manskapsavlöningsreglementet har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Utskottet vill erinra därom, att utskottet i sitt utlåtande nr 4 i samband med behandlingen av lantförsvarets avlöningsanslag föreslagit bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga ytterligare ändring i nämnda reglemente.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna följande vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 5 februari 1937 fogade förslag till

K u n g ö r e l s e

angående tillägg till 9 § avlöningsreglementet den 11 maj 1928 (nr 128) för fast anställt manskap vid försvarsväsendet.

Härigenom förordnas, att till 9 § avlöningsreglementet den 11 maj 1928 för fast anställt manskap vid försvarsväsendet skall fogas ett nytt moment av följande lydelse:

3. Beställningshavare, som är gift och har sin förlägningsort (ordinarie tjänstgöringsort) inom fästning, må vid tjänstgöring å förlägningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas, kunna komma i åtnjutande av särskild gottgörelse enligt de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Denna kungörelse träder i kraft dagen efter den, då kungörelsen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Stockholm den 9 mars 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 40.
